

Anexa nr. 3 la ordinul ministrului educației naționale nr. 5001 / 02.12.2014

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina**

**RELIGIE
CULTUL GRECO-CATOLIC
Clasele a III-a și a IV-a**

București, 2014

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Religie – cultul greco-catolic* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a și a IV-a din învățământul primar. Disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Om și societate*, având un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar.

Programa disciplinei *Religie* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Religie* jalonează achizițiile elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor specifice. Astfel, acestea sunt grupate pe următoarele domenii: Iubirea lui Dumnezeu; Istoria poporului lui Dumnezeu; Isus Cristos, Calea care duce la Dumnezeu Tatăl; Spiritul Sfânt și Biserica. Aceste domenii orientează formularea competențelor specifice, precum și construirea situațiilor de învățare într-un mod flexibil și creativ, în raport cu particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor.

Sugestiile metodologice includ strategii didactice, precum și elemente de evaluare continuă. Prezentă programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev. Educația religioasă la ultimele două clase ale ciclului primar presupune trecerea de la învățarea prin joc, specifică primelor trei clase, la un sistem metodologic mai complex, care să permită diferențierea demersului didactic în funcție de nivelul achizițiilor elevilor, dar și de nevoia dezvoltării acestora.

Pentru a asigura un cadru coerent în predarea *Religiei*, programa școlară propune un set de elemente comune pentru toate cultele din România ce au drept de predare a propriei religii în sistemul de învățământ: lista competențelor generale, o serie de exemple de activități de învățare și partea generală a sugestiilor metodologice. Listele de competențe specifice și de conținuturi sunt elaborate de către fiecare cult, permițând orientarea către teme relevante pentru fiecare dintre acestea.

Competențe generale

- 1. Aplicarea unor norme de comportament specific moralei religioase, în diferite contexte de viață**
- 2. Colaborarea cu copiii și cu adulții din mediul familiar, în acord cu valorile religioase**
- 3. Explorarea activă a unor elemente din viața de zi cu zi, din perspectiva propriei credințe**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Aplicarea unor norme de comportament specific moralei religioase, în contexte de viață uzuale

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<p>1.1. Analizarea unor opinii cu semnificație religioasă, exprimate în raport cu anumite situații de viață</p> <ul style="list-style-type: none"> - dialoguri pe diferite teme: importanța lui Dumnezeu în viața omului, importanța omului în viața semenilor și a celorlalte ființe din natură, viața pe pământ etc. - exerciții de definire a unor termeni abordați în cadrul unor teme, din perspectivă generală și din perspectivă religioasă: cale, adevăr, bunătate, răbdare, respect, putere - lectura unor texte pe teme din natură (succesiunea anotimpurilor, revenirea naturii la viață primăvara etc.) - explicarea, la nivelul de înțelegere al copiilor, a semnificației unor slujbe (Sfânta Liturghie, Sfintele Taine) - discuții despre puterea primită de la Dumnezeu prin Sfintele Taine - vizionarea unor înregistrări/ participarea la diferite slujbe (Sfânta Liturghie, Sfintele Taine, sfințirea apei etc.) - jocuri didactice ilustrative, care să valorifice experiențe ale copiilor, relevante din punct de vedere religios (manifestarea unor virtuți în viața lor: sinceritatea, blândețea, bunătatea, răbdarea) - analiza unor texte care prezintă diferite opinii cu semnificație religioasă în relație cu anumite situații de viață 	<p>1.1. Compararea unor opinii cu semnificație religioasă, exprimate în raport cu diferite situații de viață</p> <ul style="list-style-type: none"> - dialoguri pe teme religioase (unicitatea fiecărei persoane, importanța raportării omului la Dumnezeu, rolul sfinților, importanța împlinirii poruncilor divine etc.), prin valorificarea unor povestiri, jocuri, ilustrații - exerciții de definire a unor termeni sau expresii: Biblie, sfânt, proroc, apostol, evanghelist, poruncă, drept - explicarea modalității de căutare a unui text în Sfânta Scriptură - exerciții de identificare a unor texte reprezentative, în Sfânta Scriptură - exerciții de exprimare a acordului/ dezacordului față de opiniile altora - exerciții de argumentare a opiniei proprii în spiritul toleranței față de opinia altora - analiza unor texte care necesită exprimarea unui punct de vedere personal față de o anumită situație
<p>1.2. Identificarea principalelor îndatoriri ale unui creștin în relație cu semenii, pe baza valorificării unor experiențe din viața cotidiană</p> <ul style="list-style-type: none"> - povestirea unor fapte bune, proprii sau ale altora, pe aspecte legate de: rostirea adevărului, ascultarea sfaturilor, manifestarea blândeții și a bunătății, experimentarea răbdării, manifestarea unor atitudini de respect etc. - lectura unor texte biblice și din viețile sfinților, relevante - jocuri de rol „Cum mă comport în situația...”, în relație cu diferite contexte relevante (alegerea binelui/ răului, comportamentul în relație cu semenii, comportamentul în relație cu diferite viețuitoare) - discuții despre rolul muncii și al efortului în viața omului 	<p>1.2. Sintetizarea principalelor îndatoriri ale unui creștin, pe baza valorificării unor situații din viața cotidiană, a exemplelor unor persoane din Biblie și a unor sfinți</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza, din perspectiva creștină, a unor atitudini și comportamente, pornind de la situații din viața cotidiană, texte literare, texte care prezintă persoane din Biblie sau sfinți - lectura de povestiri care evidențiază rolul împlinirii poruncilor - exerciții de analiză a asemănărilor și deosebirilor dintre normele de comportament în diferite contexte sociale și poruncile divine - exerciții de explicare a unor texte biblice referitoare la porunci

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<ul style="list-style-type: none"> - dialog pe tema rolului profesorilor în viața omului - exerciții de identificare a propriilor calități, prin desene, dialoguri, jocuri etc. <p>1.3. Formularea unor reguli de comportament moral-creștin, cu ajutorul profesorului, pentru diferite contexte de viață</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilirea, cu ajutorul profesorului, în grupuri mici și/ sau la nivelul clasei, a unor reguli de comportament în diferite contexte (școală, familie, biserică, stradă, natură etc.), relevante din perspectivă moral-religioasă - analiza unor situații privind respectarea/ nerespectarea anumitor reguli de comportament moral-creștin (jocuri de rol, povestiri, analiza unor imagini, filme, desene animate) - studii de caz, pornind de la situații reale sau imaginare din viața copiilor, care prezintă situații de respectare/ încălcare a regulilor de comportament religios-moral - dialog pe tema regulilor de comportament religios referitor la primirea unor Sfinte Taine: „Cum procedez când mă spovedesc?”; „Cum procedez când merg să mă împărtășesc ...?”; „Ce fac după ce primesc Sfânta Împărtășanie?” etc. - jocuri de rol: „Cum procedez în situația...?”; „Ce fac atunci când cineva îmi spune să fac un lucru rău/ bun..?”. - vizite la cimitirul eroilor, în parc, în cadrul unor activități interdisciplinare Religie – Educație civică – Științe 	<ul style="list-style-type: none"> - analiza unor imagini pe diferite teme: „Cum pot face lumea mai bună”, „Ajutorul primit de la Dumnezeu”, „Sunt un exemplu pentru cei din jur?” etc. - jocuri de rol: „Așa da/ Așa nu”, cu aplicații la diferite contexte relevante (comportamentul în diferite contexte sociale; împlinirea poruncii iubirii etc.) <p>1.3. Analizarea modului în care sunt aplicate reguli de comportament moral-creștin, în diferite contexte de viață</p> <ul style="list-style-type: none"> - discutarea în clasă a unor norme din diferite contexte sociale și a unor porunci (pe baza unor dialoguri: „Cum mă comport în diferite momente din viață?”; „Ce reguli îmi impun cei care mă îndrumă în viață?”; „Cum poate îndeplini un copil poruncile?”; „Ce diferențe există între împlinirea poruncilor de către copii și de către adulți?”) - participarea la stabilirea unui set de reguli ale clasei/ al unui regulament al clasei, pe baza poruncii iubirii aproapelui - exerciții de formulare a unor argumente/ contraargumente în analiza unor situații-problemă apărute în cadrul grupurilor de apartenență - elaborarea de proiecte pe teme relevante pentru domeniul educației religioase, în cadrul unor activități interdisciplinare: Religie – Educație civică – Științe – Istorie – Arte

2. Colaborarea cu copiii și cu adulții din mediul familiar, în acord cu valorile religioase

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<p>2.1. Exersarea unor roluri în cadrul grupurilor de apartenență</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a rolurilor sociale ale fiecărui elev, în raport cu persoanele importante din viața de creștin (părinții, preotul, nașul, creștinii din parohie, prietenii etc.) - participarea la diferite activități educative, împreună cu alți membri ai școlii, comunității, parohiei etc. - studii de caz pe tema importanței fiecărui om în viața semenilor din grupurile de apartenență - asumarea de roluri pentru fiecare participant, în rezolvarea unor sarcini în cadrul lucrului în grupuri mici - exersarea unor responsabilități și sarcini de lucru variate în activitățile de tip perechi și în cele de grup - exerciții de construire a unui text pe teme de educație religioasă, pe baza unui suport vizual sau a unui plan de idei <p>2.2. Descrierea unor tipuri de relații și atitudini sociale, din perspectiva moralei religioase, pornind de la situații concrete</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la dialoguri având ca subiect „Cum pot să răsplătesc răul cu bine?”, „Ce învăț de la colegii mei și ce pot învăța ei de la mine?” - exerciții de identificare a unor elemente de diversitate în modul de manifestare a credinței diferitelor persoane, pornind de la realități din viața școlii și a comunității - audierea unor texte religioase simple, în proză sau în versuri, în care se reflectă ideea de adevăr, respect, blândețe - imaginarea unor povestiri privind raporturile persoanei cu diferite lucruri, ființe - discuții despre relațiile și atitudinile din cadrul grupurilor, pe baza unor imagini - elaborarea de compuneri/ povestiri/ dramatizări pentru evidențierea unor relații în cadrul grupurilor 	<p>2.1. Descrierea comportamentelor relaționale din cadrul grupurilor de apartenență</p> <ul style="list-style-type: none"> - exersarea unor roluri specifice activităților desfășurate în diferite contexte (activități de grup, activități religioase etc.) - audierea unor povestiri care evidențiază exemple de conviețuire armonioasă între semenii - prezentarea unor cazuri relevante pentru temele: cum relaționez cu cei care mă îndrumă, rolul semenilor în viața creștinului, iertarea și iubirea celor care ne fac rău, exemplul personal și relațiile cu semenii etc. - jocuri didactice care să faciliteze dezvoltarea climatului afectiv pozitiv în cadrul grupului - elaborarea de compuneri pe teme de educație religioasă, pornind de la o situație dată <p>2.2. Analizarea unor tipuri de relații și atitudini sociale, din perspectiva moralei religioase, pornind de la situații concrete</p> <ul style="list-style-type: none"> - discuții pe tema tipurilor de relații și atitudini sociale (colaborare, competiție, solidaritate, toleranță, intoleranță etc.), pornind de la povestiri, ilustrații, filme, texte biblice - exerciții de descriere a unor atitudini sociale, prin raportarea la norme sociale și la unele porunci divine - jocuri de dezvoltare a imaginii despre celălalt, în sens pozitiv, pe baza exemplurilor din viața unor sfinți - elaborarea unor compuneri pe tema: „Împreună, putem face lucruri minunate”, „Dacă pot să te ajut, sunt fericit”, „Când te ajut, câștigăm amândoi”, menite să diminueze spiritul de competiție negativă dintre elevi - elaborarea unor proiecte interdisciplinare Religie – Educație civică, pe teme relevante

3. Explorarea activă a unor elemente din viața de zi cu zi, din perspectiva propriei credințe

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<p>3.1. Analiza semnificației unor evenimente religioase din viața comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> - formularea de întrebări referitoare la diferite evenimente religioase din viața comunității - povestirea după imagini (planșe, icoane, ilustrații etc.) cu tematică adecvată - dialoguri pe baza lecturii unor texte biblice și din viețile sfinților - descrierea unor icoane care reprezintă evenimente din viața Mântuitorului, a Maicii Domnului, a Sfântului Ioan Botezătorul și a altor sfinți - învățarea de rugăciuni, cântări, colinde etc. cu explicarea expresiilor și a termenilor religioși întâlniți - imaginarea unor povestiri privind raporturile persoanei cu diferite lucruri, ființe - participarea la evenimente semnificative din viața școlii și a comunității 	<p>3.1. Analiza semnificației unor evenimente religioase din viața comunității și a societății</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unor compuneri pe tema unor evenimente religioase - dialog pe tema unor evenimente religioase semnificative din viața comunității și a societății, pornind de la experiențele elevilor - analiza unor icoane care reprezintă evenimente din viața Mântuitorului, a Maicii Domnului, a sfinților - audierea/învățarea unor rugăciuni, cântări religioase, colinde etc. - lectura unor texte religioase, literare relevante privind temele studiate - organizarea de serbări școlare cu tematică religioasă
<p>3.2. Prezentarea importanței unor sărbători și evenimente cu semnificații religioase, din viața familiei și a comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții privind evenimentele importante din viața omului (nașterea, botezul, nunta etc.), valorificând experiențele concrete ale copiilor - analiza unor imagini relevante din viața copiilor și a familiilor lor (fotografii și albume de familie, imagini din sfera publică) - prezentarea aspectelor caracteristice ale diferitelor sărbători (Nașterea Domnului, Botezul Domnului, Învierea Domnului, Înălțarea Domnului) - lectura unor texte literare referitoare la marile sărbători creștine - audierea/ învățarea unor colinde și cântări religioase - participarea la serbări școlare - realizarea unor proiecte pe diferite teme interdisciplinare: Religie – Științe (de exemplu, „Apa în viața creștinului”, „Natura, darul lui Dumnezeu pentru om” etc.); Religie - Arte plastice („Darul meu pentru tine” - realizarea unor desene și confecționarea unor felicitări, ornamente, colaje etc., cu ocazia diferitelor sărbători religioase) - identificarea unor obiceiuri și tradiții populare referitoare la diferite sărbători și evenimente religioase, care se manifestă în viața familiei, a comunității locale 	<p>3.2. Prezentarea importanței unor sărbători și evenimente cu conținuturi și semnificații religioase, din viața creștinilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - discuții pe tema diferitelor sărbători religioase și a unor aspecte specifice acestora în viața familiei sau a comunității (modelele oferite creștinilor de persoanele biblice prezente la evenimentele din viața Mântuitorului, obiceiuri preluate, de exemplu, oferirea de daruri, după modelul magilor, sărbătorirea zilei femeii creștine în duminica mironosițelor etc.) - realizarea unor proiecte, individual sau pe grupe, cu diferite teme („Drumul magilor”, „Ce sfinți sărbătorim în luna aceasta”, „Duminica femeilor mironosițe” etc.) - realizarea de felicitări, ornamente, colaje etc., cu ocazia sărbătorilor religioase - lectura unor texte literare, referitoare la marile sărbători religioase - participarea la sărbătorile comunității - prezentarea unor obiceiuri și tradiții populare referitoare la diferite sărbători și evenimente religioase, care se manifestă în viața familiei, a comunității locale

Conținuturi

DOMENII	CLASA a III-a	CLASA a IV-a
Să descoperim iubirea lui Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none"> - Creația: Dumnezeu creează prin Cuvântul său; Îngerii, mesagerii lui Dumnezeu; Omul, chemat să-l laude pe Dumnezeu - Rugăciunea: Dumnezeu este speranța noastră - Păcatul: Neascultarea primilor oameni - Conștiința: Cuvântul lui Dumnezeu luminează conștiința - Fericirea: Sfinții, modele în urmarea binelui 	<ul style="list-style-type: none"> - Creația: Mă minunez în fața creației, operă a Sfintei Treimi; Îngerii, îl servesc pe Dumnezeu - Omul: Omul, chemat să trăiască în comuniune cu Dumnezeu și cu frații săi - Rugăciunea: Omul participă la viața divină - Păcatul: Cain și Abel - Conștiința: Ne rugăm Spiritului Sfânt să facem voia lui Dumnezeu și să nu păcătuim - Fericirea: Prin puterea Spiritului Sfânt mergem pe urmele sfinților
Să parcurgem istoria poporului lui Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none"> - Avraam: Apariția de la Mamvre - Moise: Cele 10 porunci - Profeți: David și Chivotul Legământului; Profeția lui Natan 	<ul style="list-style-type: none"> - Avraam: Sacrificiul lui Isac - Moise: Încălcarea Legământului de pe Sinai și descoperirea îndurării lui Dumnezeu - Profeți: Chemarea profetului Ilie; Isaia anunță nașterea lui Emanuel
Cu Isus Cristos să-l cunoaștem pe Tatăl	<ul style="list-style-type: none"> - Nașterea: Iosif primește vestea Întrupării; Nașterea și vizita magilor - Copilăria lui Isus: Fuga în Egipt - Chemarea la o viață nouă: Botezul lui Isus - Speranța: Isus învinge răul în deșert - Credința: Parabola Semănătorului; Isus umblă pe mare; Mărturisirea de credință a lui Petru - Rugăciunea lui Isus: Schimbarea la față - Gratuitatea iubirii: Iubirea față de aproapele - Patima lui Cristos: Intrarea în Ierusalim - Învierea: Trimiterea apostolilor în misiune 	<ul style="list-style-type: none"> - Nașterea: „Neamuri vor umbla în Lumina ta” (Is. 60,3) - Copilăria lui Isus: Ioan Botezătorul îl vestește pe Mielul lui Dumnezeu - Chemarea lui Isus: Chemarea primilor Apostoli - Speranța: Minunea de la Nunta din Cana - Credința: Dialogul lui Isus cu Nicodim - Rugăciunea lui Isus: Învierea lui Lazăr - Gratuitatea iubirii: Spălarea picioarelor - Patima lui Cristos: Patima după Sfântul Ioan - Învierea: Maria Magdalena și ucenicii
Prin Spiritul Sfânt trăim în Biserică	<ul style="list-style-type: none"> - Înălțarea: Așteptarea Spiritului Sfânt - Rusaliile: Cuvântarea lui Petru - Chemarea la sfințenie: Sfântul Ștefan - Viața în Biserică: Convertirea Sfântului Pavel; Imnul dragostei (Cor. 13,1-8) 	<ul style="list-style-type: none"> - Înălțarea: Promisiunea Spiritului Sfânt - Rusaliile: Legea cea nouă în inimile creștinilor - Chemarea la sfințenie: Isus Cristos în mărirea lui Dumnezeu Tatăl - Viața în Biserică: Viața sacramentală în Biserică; Maria, Mama Bisericii

Lista elementelor de conținut este completată cu un ansamblu de elemente de tip predominant confesional (rugăciuni, texte biblice, cântări religioase și colinde), recomandate a fi abordate pe parcursul fiecărei clase. Acestea nu vor fi analizate ca unități de conținut de sine stătătoare, ci vor constitui modalități de exemplificare a temelor anterior menționate.

La clasa a III-a, propunem următoarea listă cu elemente:

- audierea și/ sau învățarea unor **rugăciuni**: rugăciunea „Îngerul Domnului”; fragmente din psalmi (Ps. 91,1-5; Ps. 104,1-9; Ps. 77,1-7; Ps. 118,1-3.11.13.15.18; Ps. 95,1-4.7; Ps. 71,1-2.5.7.19; Ps. 22); rugăciunea înainte de împărtășanie; rugăciune după împărtășanie;
- audierea și / sau învățarea unor **texte biblice** scurte, „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața.” (Io. 14,6); "Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit." (Mt. 3,17); „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu." (Mt. 4,4); „Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!” (Mt. 14,27); „Tu ești Cristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu." (Mt. 16,16); „Osana Fiului lui David; binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus! ” (Mt. 21,9);
- audierea și / sau învățarea de **cântări religioase**: „Îngeri, mesageri ai Cuvântului”; „Veniți să ne închinăm” (cu variante pentru praznicele împăratești studiate); „Sfinte Dumnezeule”; „Doamne fă din mine”, „Deschide-ne inima la Cuvântul Tău”, „Nu-ți fie teamă”, „Tu ești Cristos Fiul lui Dumnezeu”, „Domnul e păstorul meu”, „Câți în Cristos v-ați botezat”; „Troparul Botezului Domnului”; Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot”; „Troparul Înălțării Domnului”; „Maica Soarelui”, „Fecioara la munte”;
- audierea și/ sau învățarea de **colinde**: „Colo-n sus și mai în sus”; „La Vifleem colo-n jos”; „Praznic luminos”;
- lectura unor aspecte din **viața unor persoane biblice și a unor sfinți**: Avraam, Moise, Regele David, Sfântul Iosif, Sfântul Pavel, Sfântul Francisc, Sfânta Tereza a Pruncului Isus.

La clasa a IV-a, propunem următoarea listă cu elemente:

- audierea și/ sau învățarea unor **rugăciuni**: rugăciunea de abandonare a Sfântului Charles de Foucauld; rugăciunea ecteniilor; Acatistul;
- audierea și/ sau învățarea unor **texte biblice**: „Să-L iubești pe Domnul Dumnezeu tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși.” (Lc. 10,27); „Căci dragostea de Dumnezeu aceasta este: Să păzim poruncile Lui; și poruncile Lui nu sunt grele.” (I Io. 5,3); „Ascultă sfatul și primește învățătura, ca să fii înțelept toată viața.” (Pilde 19,20); „Pe toate căile tale, gândește-te la Domnul” (Pilde 3,6);
- audierea și/ sau învățarea de **cântări religioase**: „Doamne noi Te laudăm”, „Spirite Sfânt suflu de viață”; „Tu ești viața noastră”; „Dintr-atâtea hotare”; „Binecuvântat ești Doamne”; „Cântați Domnului”; „Sfinte Dumnezeule” „Domnul te cheamă”; „Vino tu Emanuele”; „O, Măicuță sfântă”; „Eu v-am ales”; „Cum să-ți mulțumesc”; „Laudate Dominum”; „Mulțumim Domnului căci este bun”; „Sunt fericit”; „Tatăl nostru”; „Calea Crucii”; „Spirite Sfânt izvorul iubirii”; „Ave, Steaua mării”; „Magnificat”; „Crucii Tale”;
- audierea și/ sau învățarea de **colinde**: „Doamne, a Tale cuvinte”; „Nouă, azi ne-a răsărit”; „O, ce veste minunată”; „Trei crai de la răsărit”;
- lectura unor aspecte din **viața unor sfinți**: Sfântul Francisc de Assisi, Martin Luther King, Sfântul Thomas Morus, Charles de Foucauld.

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare–învățare–evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei *Religie*. Elevul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. La acest nivel de vârstă, cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între toate disciplinele de studiu, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Strategii didactice

Valorificarea valențelor formative ale disciplinei *Religie* promovează utilizarea de strategii didactice care accentuează construcția progresivă a cunoștințelor specifice, prin abordări flexibile și diferențiate ale conținuturilor învățării, în paralel cu formarea progresivă la elevi a capacității de autoevaluare a comportamentelor verbale și acționale, aplicabile în diferite contexte de viață din mediul apropiat al copilului.

Caracterul practic-aplicativ al disciplinei *Religie* solicită utilizarea, pentru segmentul de vârstă căruia ne adresăm, a unui cadru metodologic variat, care îmbină metodele tradiționale cu cele moderne, astfel încât acestea să devină căi pentru dezvoltarea capacității de comunicare a elevilor, pentru crearea unui cadru educațional bazat pe moralitate și religiozitate, prin care să fie sprijinită formarea de conduite precum încrederea, respectul pentru diferență, atitudinea pozitivă față de sine și față de alții, care să ajute la interiorizarea valorilor și a normelor moral-religioase.

Metodele de predare–învățare recomandate în activitățile didactice la disciplina *Religie* vizează cu precădere:

- observarea și învățarea prin descoperire, pornind de la seturi de imagini din diferite categorii (icoane, ilustrații cu conținut moral, fotografii care reflectă aspecte din viața religioasă proprie și a familiei, imagini ce fac referire la acțiuni și elemente liturgice etc.);
- studiul de caz, pentru analizarea unor situații reale sau imaginare, pornind de la experiențele de învățare și de viață ale elevilor;
- lectura textului biblic, pentru a facilita dezvoltarea vocabularului cu termeni din domeniul religios și pentru a le susține interesul față de aprofundarea mesajului textului revelat;
- conversația, pentru identificarea, împreună cu elevii, a modalităților de aplicare în viața reală a diferitelor valori religioase, pentru evidențierea trăsăturilor morale ale persoanelor biblice sau ale personajelor din diferite povestiri cu conținut moral etc.
- învățarea problematizată, prin implicarea elevilor în rezolvarea unor situații–problemă simple, pornind de la prezentarea unor aspecte și evenimente cu valențe morale;
- jocul de rol cu diferite teme și dramatizarea, pentru identificarea unor aspecte specifice domeniului religios, pentru analiza și evaluarea critică a unor situații din diferite grupuri de apartenență sau pentru exersarea unor practici cu caracter moral-religios;
- învățarea bazată de proiect, metodă ce își propune implicarea elevilor în activități de grup, în vederea realizării de investigații pe o temă propusă de profesor, urmată de prezentarea produsului obținut într-un text, dosar tematic, expoziție etc.

Aplicarea metodelor anterior descrise presupune utilizarea unor mijloace de învățământ variate, în special a celor cu caracter intuitiv, ilustrativ și oferă contexte de alternare a diferitelor forme de organizare a activității (individuală, în grupuri mici, frontal), de realizare a unor activități religioase specifice (audierea de povestiri, rugăciuni, texte și cântări religioase, colinde etc.), de implicare a elevilor în diferite activități extrașcolare, care completează și îmbogățesc demersurile didactice desfășurate prin ora de religie. Astfel, se recomandă ca profesorul de religie să utilizeze mijloace didactice adecvate: planșe ilustrative, softuri educaționale, CD-uri și DVD-uri cu filmulețe, prezentări educative, cu ajutorul noilor tehnologii adaptate conținuturilor propuse; culegeri de texte literare în versuri și proză, cântece necesare ca suport pentru serbări și lecții curente.

Contexte și medii de învățare

Ora de *Religie* nu înseamnă numai activitatea obișnuită a profesorului cu elevii în sala de clasă. Prin specificul ei, educația religioasă permite organizarea unor contexte variate de învățare, care să-i motiveze pe elevi pentru participarea activă și să le susțină interesul pentru domeniul *Religiei*.

Așadar, cum și unde anume se pot organiza activitățile de învățare la disciplina *Religie*?

- Învățăm în sala de clasă! În sălile de clasă, profesorul poate organiza diferite activități de predare–învățare cu elevii: lecții obișnuite de prezentare de noi teme, întâlniri cu personalități relevante pentru domeniul religiei, discuții pe teme religioase cu părinți sau cu alți membri ai comunității etc.

- Mergem la bibliotecă! Profesorul de religie, împreună cu elevii, poate organiza activitatea la biblioteca școlii sau la altă bibliotecă din comunitate. În aceste contexte de învățare, elevii pot fi încurajați și susținuți să se familiarizeze cu spațiul bibliotecii, să observe cum se caută o carte, să participe la întâlniri cu diferite personalități.
- Vizităm biserica! Biserica este un spațiu cu înalte valențe educative pentru ora de religie. Profesorul poate organiza cu elevii vizite la biserică în diferite ocazii și scopuri: pentru participarea și observarea anumitor slujbe bisericești, pentru discuții cu preotul pe teme religioase sau pentru a organiza în comun diferite evenimente importante pentru comunitate ori activități de întraajutorare a membrilor acesteia.
- Leșim în alte spații din afara școlii! Profesorul de religie și elevii pot derula activități de învățare și în contexte extrașcolare precum: mersul la cinematograful pentru vizionarea unor filme pe teme religioase relevante din perspectiva acestei materii de studiu, vizitarea unor muzee, plimbarea pe stradă/ prin parc pentru observarea comportamentelor oamenilor și analiza acestora din perspectiva moralei religioase.
- Mergem în excursii tematice la mănăstiri sau alte lăcașuri de cult! Profesorul de religie poate organiza excursii cu elevii, pe un traseu care să cuprindă o serie de mănăstiri sau alte așezăminte religioase cu o anumită semnificație pentru comunitatea sau regiunea respectivă. În acest context, se pot organiza discuții cu specialiștii din muzeele mănăstirilor, se pot iniția dialoguri cu unii duhovnici, se observă sau se descriu spațiile sau obiectele cu caracter sacru.
- Căutăm pe Internet informații și imagini cu caracter religios! În afară de faptul că unele lecții sau teme pot utiliza platforme educaționale, profesorul poate să descopere pe Internet, împreună cu elevii, informații relevante despre specificul vieții religioase din spațiul proxim sau din alte arealuri geografice și culturale, poate urmări secvențe muzicale, filmice, liturgice ce sunt corelate cu temele planificate.

Aspecte privind evaluarea

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățământ. Se recomandă cu prioritate metode moderne de evaluare precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, centrarea pe progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. Este recomandabil ca evaluarea să se realizeze prin raportare la standarde generale și nu la nivelul clasei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil în parte.

Grupul de lucru

Fodoca Maria	Liceul Teologic Greco-Catolic „Timotei Cipariu” București
Moșneag Angela	Liceul Teologic Greco-Catolic „Sfântul Vasile” Blaj